

SLOVENSKI DELAVEC

UREDNIŠTVO IN
UPRAVA: Ljubljana,
Miklošičeva 22./II. Del.
zbornica. — Pošt. predal:
375. — Tel. št. 35-29. —
Pošt. ček. rač. št. 17.548.
— NAROČNINA: Za
nečlane 3 din mesečno.
LIST IZHAJA
V SAK PETEK

LETO IV.

LJUBLJANA, PETEK 16. FEBRUARJA 1940.

ŠTEV. 7.

Bela kuga

Nič radi ne pišemo o tem. Bilo bi bolje, da bi sploh pisati treba ne bilo. Stvar sama ni dobra, veliko zlo je. Toda stvari tako stoje, da danes o tem razpravljajo vsah vrst ljudje. Vsak po svoje zavzema stališče in s široko gesto odloča zase in za okolico, kaj je prav. Tudi v delavskih vrstah tega ne manjka.

Mi smo se že parkrat mimogrede dotaknili tega vprašanja. Opozorili smo, kje se je zlo začelo in kako hude sadove rodi zlasti za delavski stan. Živo se zavedamo, da s temi mimoidočimi opazkami vprašanja nismo rešili in debate nismo zaključili. Tudi s tem člankom tega doseglji ne bomo. Mislimo pa, da smo slovenskemu delavstvu po vesti dolžni o tej stvari govoriti tako, kakor to zahteva pravilno stališče, kakor to uči katoliški nauk.

Prav dobro se zavedamo, da skrb družinskih očetov in mater za bodočnost njihovih otrok ni majhna, da je včasih prav zelo težka. Premnogi delavec še sam ne upa pošteno sebe preživeti, s strahom zato gleda na bodočnost delavski družinski oče. Ve, kako težko bo pozneje, ko otroci dorastejo, istim kruha preskrbel. Z zgolj človeškega stališča presojano, je tako razumljivo, da se mnogi delavski stariši branijo otrok. Kriza kruha in kriza službe mnogim zastirata jasan pogled v bodočnost in jih zato zavajata v napačno življenje.

Toda rekli smo že, da se beg pred otrokom ni začel med siromašnimi, ampak da so ta beg prvi začeli bogati sloji, ki jih za bodočnost njih samih in otrok ni bilo skrb. Bežali so pred številnimi otroci, zato, ker se niso hoteli zanje žrtvovati. V preveliko breme so jim bili pri izbiri telesnih uživanj v pretežno obremenitev njihove dirke za veseljem. Tudi danes opazujemo, da rojstva otrok ne upadajo predvsem tam, kjer so kraji revni, ampak da je padec tem večji, čim večja je na splošno časovna blaginja.

Prvi in najvažnejši vzrok preprečevanja rojstev zato ni materialna ampak moralna revščina. Zato, ker so ljudje preveč oddaljeni od Boga, so postali pravi duhovni reveži. Vse življenje presojajo samo z vidika časovnih prilik in popolnoma pozabljajo na božjo previdnost. Človek sam zase pa je brez dvoma napram vrtincem življenja prešibak, premalo odporen. Čas ga potegne za seboj. Brez povezanosti z Bogom, brez odgovornosti do njega in brez zaupanja vanj res ni mogoče zmagati mnogoterih bremen. Brez tega, brez njegove pomoči, je tudi odpoved uživanju zaradi otroka nemogoča, nemogoče je tudi nositi bremena, ki jih nalaga staršem cela kopa otrok. Kdor gleda svet brez Boga, bo zato nujno rekel, da je nemogoče živeti tako, kakor zahteva to Cerkev.

Vemo, da se je svet krščanskemu pojmovanju v mnogih ljudeh že tako odtujil, da našega stališča nič več prav razumel ne bo. Ni več krščanski, ni več božji. Ni več v njem božjega otroštva. Ni božje družine. Ne išče pomoči od zgoraj in ne zaupa vanjo. Celu zavrača jo. Zato jo tudi ne prejme. Zato ga vodijo slepe strasti namestu večne modrosti. Zato je ves šibak, za bremena življenja nezmožen. Človeka je zato treba vrniti nazaj k Bogu. Prvi vzrok bele kuge bo s tem odpravljen.

Istočasno pa ne smemo pozabiti, da je tudi cela družba razkristjanjena in da z nepravilno ureditvijo medsebojnih odnosov zato tudi v družinskem življenju povzročila razkroj. Res je sicer, da Bog nikomur ne nalaga takih bremen, katerih sam ne bi zmogel, če z njimi sodeluje. Toda tudi to je res, da v skušnjavi kljub temu marsikdo pade. Z vsemi svojimi silami se moramo zato truditi, da upravičeno skrb starišev za njihov rod preprečimo ali vsaj zmanjšamo. Kar je v naši moči, moramo storiti, da preizkušnja, da skušnjava za krivo življenje ne bo pretežka. Treba je z zakonom zaščititi življenje otrok in pravice družin. Tako sveta je ta dolžnost, da ne bi bili kristjani, če se zato ne bi pobrigali.

Pride žetev - strnjeni stan

Okrog 100.000 delavcev je prijavljenih pri ljubljanskem okrožnem uradu. Poleg teh jih je še nekaj, ki bi morali biti tudi prijavljeni, a vsled izbegavanja zakona niso. Nekaj desetisočev delavstva je, katerega po sedanjih zakonih okrožnemu uradu ni treba prijavljati. Tako laho trdimo, da imamo v Sloveniji okrog 150.000 ljudi, ki zase in za svoje prvenstveno služijo kruh s prodajo svojih delovnih moči.

Za zaupanje teh 150.000 se med seboj borijo štiri strokovne organizacije. Stare strokovne organizacije iz tabora naših nasprotnikov tega niso dosegle tekom dolgih desetletij svojega delovanja. Zveza združenih delavcev pa je še mlada organizacija, ki ne šteje niti pol desetletja in zato tudi še ni zajela večine slovenskega delavskega stanu v svoje vrste.

Površen pogled na organizirano delavstvo izkazuje vendar, da je danes naš pokret po številu organiziranih članov najmočnejši in da je med tem članstvom tudi disciplina največja. Za našo organizacijo pride po številni moči najprej grupa marksistov, nato JSZ in končno Narodna strokovna zveza. Vse organizacije skupaj pa nimajo večlanjenega niti četrtino vsega delavstva.

Stari, nam nasprotni strokovni pokreti, se sploh niso zmenili za delav-

stvo izven delavskih centromov. Zanje je bilo zadosti, da so imeli organizirane delavce tam, kjer jih je bilo nekaj stotin skupaj. Tja se jim je splačalo pošiljati svoje delegate, od tam so prejimali sorazmerno visoke zneske za vzdrževanje organizacije. Za manjše kraje, za razkrojeno delavstvo se niso brigali. Ta zanje ni igral nobene vloge. Njegovo organiziranje je bilo združeno z velikimi finančnimi izdatki in z majhnimi dohodki. Verovali so, da jim bo to delavstvo samo padlo v roke, kadar bodo razmere dozorele. Zato bodo že skrbeli delavski centri z njihovimi organizacijami.

Brez pravega smisla in brez prave ljubezni za celoten delavski stan so bile tako stare strokovne organizacije. Za žrtve niso imele smisla, za najmanj zaščiteno delavstvo se niso brigale. Delavstvo jih zato ni poznalo in jim ni zaupalo. Strokovni pokreti so hodili zato svoja s celotnim stanom nepovezana pota. Delavskega stanu tudi zato nase navezati niso mogli.

Naš pokret je začel na nasprotnem koncu. Za obrtne in za delavce smo se zanimali, za katere se doslej nobeno delavsko gibanje zanimalo ni. V najbolj oddaljenih in zapuščenih krajih Slovenije smo postavljali svoje postojanke. Zavedali smo se, da je tam v kljub vsej moderni socialni zakonodaji delavstvo po večini popolnoma brezpravno. Kjer

je bila sila največja, tam je bila naša pomoč prva. Šele pozneje smo prešli tudi v one kraje, kjer so imeli drugi pokreti svoje organizacije že izvedene. Bremena, ki jih niso upali prevzeti nase druge organizacije, smo tako prevzeli mi. Hvala Bogu, tudi uspehi za koristi delavstva niso izostali. Istočasno pa je tudi organizacija pridobivala na svojem ugledu in je njeno ime med celotnim delavskim stanom kaj kmalu postalo splošno znano in spoštovano.

150.000 slovenskih delavcev sicer še ni organiziranih pri nas, niti polovica jih ni, tudi četrtina še ne. Toda v štirih letih smo prerastli vsakega naših nasprotnikov. Bitka za naše uveljavljenje napram nasprotnikom je tako končana. Visoka številka organizirane članstva napram vrstam nasprotnikov nam pa daje trdno upanje, da bomo v bodočnosti še hitreje rastle. Povezani s celotnim delavstvom v pravo duhovno in telesno skupnost, ki skrbi za zadnjega delavca, bomo rastle naprej tudi do končne zmage v delavskem stanu. Ni več daleč čas, ko bomo lahko rekli, da smo pravi predstavniki slovenskega delavskega stanu ne samo radi tega, ker nas družijo z njim enotno duhovno gledanje in čustvovanje, ampak tudi zato, ker bomo tvorili v njem tako organizacijsko silo, preko katere ne bo mogel iti nihče, kdor ne bi hotel iti preko vsega delavskega stanu.

V organiziranju nismo iskali dobrih denarno močnih postojank. Nismo gledali na samo članarino. Iskali smo delavce in njihove koristi in smo tudi delavce našli. Po vsej Sloveniji smo jih našli, ne samo po industrijskih centrih. Mnogo finančnih zahtev smo zato dali. Seme našega dela pada na vso Slovenijo. Pride žetev: strnjen delavski stan v vrstah ZZZ.

Zagrebska DZ in Centralno tajništvo DZ

Z Delavsko zbornico v Zagrebu, ki je s prenosom kompetenc na hrvatsko banovino prišla v čisto poseben položaj, se vodijo razgovori radi njenega sodelovanja z Centralnim tajništvom Delavskih zbornic v Beogradu. Delavska zbornica v Zagrebu je s Centralnim tajništvom pripravljena sodelovati, vendar samo pod pogojem, da za vzdrževanje Cetr. tajništva stroški ne bodo šli preko letnih 100.000.— ne pa kakor je bilo dosedaj ko je področje zagrebske Delavske zbornice prispevalo za vzdrževanje Centralnega tajništva v Beogradu preko 300.000.— din.

Zbornica v Zagrebu je stavila tudi pogoj, da morajo biti delavci vseh treh jugoslovanskih narodov v Centralnem tajništvu sorazmerno zastopani.

Rudarji bodo volili

Naši rudarji imajo svojo posebno zakonito predstavico: II. skupino Rudarske zadrage. V načelstvu te zadrage so bili vse doslej samo izraziti marksisti. Uveljavili so namreč tak volilni red, da je bilo vsaki drugi organizaciji nemogoče vrniti vanjo svoje zastopnike. Volilna doba pa je trajala za tri leta.

Marksisti bi bili seveda še vedno radi ostali v popolni in edini posesti te organizacije. Radi bi tudi nadalje še sami v njej gospodarili. Človek se zato kar ne more vzdržati nasmeha, ko čita v zadnji »Delavski politiki«, da so se marksisti trudili za uvedbo drugačnega volilnega reda, kakor njim samim prija. To bi bili svoj čas prav lahko dosegli, če bi bili hoteli. Podprli naj bi bili zahteve drugih dveh strokovnih organizacij, ki so takrat obstajale to je JSZ in NSZ, pa bi bilo šlo vse kakor namazano. Imeli bi bili za seboj delavstvo in oblast. Kako naj bi potem s svojo željo ne prodrli. Toda marksisti pretakajo sedaj krokodilove solze. Takrat pač niso marali svojima nasprotnikom dovoliti kontrole, nad delom načelstva Rudarske zadrage. Zakaj ne, to že sami dobro vedo. Čeprav kar neprestano kričijo o demokraciji, se tu zanj nikakor niso mogli ogreti, dokler jim mi nismo pomagali.

Zveza združenih delavcev je namreč uvidela, kako kvarno je za rudarsko zadrugo, da delavstvo v njej zastopajo samo marksisti in je zato na pristojnih mestih prosila, da se volilni red v to zadrugo izpremeni. Sedaj bodo volilne liste vložile lahko tudi druge organizacije ter bodo v načelstvo zadrage dobile tudi toliko zastopnikov, kakor jih jim bo po številu glasov pripadalo.

Marksisti se živo zavedajo, da z novim volilnim redom v rudarskih revirjih ugaša njihova zvezda. »Delavska politika« z dne 10. t. m. bije zato že plat zvoná in kliče na pomoč z opozorilom »ob 12 uri«. Rudarjem hoče prikazati vso zadevo tako, kakor da je v

nevarnosti obstoj rudarske zadrage in obstoj druge skupine. Posebno pa kot slepilo krivini izmišljotino, da novi volilni red uvaja sistem »enoletne funkcije dobe rudarskim zaupnikom«. Trdi da je s tem »ves zaupniški sistem izpodkopan«. Tu »Delavske politike« oz. sodruga Pliberšek Franca, ki je to jermijado spisal, ne bomo mi popravljali. Naj ga popravi kratek odstavek iz posestrinske »Delavske pravice« z dne 8. t. m. »Delavska pravica« namreč pravi: »Prvič od obstoja druge skupine bodo namreč po proporcem volilnem sistemu (volitve) ... Razlika bo samo v tem, da bodo trajali mandati izvoljenih zaupnikov tri leta, kar je edino pametno in pravilno.

Marksisti imajo pač vzrok za svoje tarnanje, toda ta vzrok ni niti v skrbi za rudarsko delavstvo, niti za rudarsko zadrugo in niti za zaupniški zbor. Skrb in tarnanje povzročata zavest, da je za vselej odklenkalo v rudarskih revirjih nedeljeni oblasti rdečkarjev.

IV. redni občni zbor centrale ZZZ

Po sklepu seje glavnega odbora ZZZ z dne 11. februarja 1939 se v smislu § 17. Pravil Zveze združenih delavcev, vrši dne 19. marca 1940 ob 1/2 10 uri IV. redni občni zbor ZZZ v veliki dvorani Delavske zbornice v Ljubljani s sledečim dnevnim redom:

1. Otvoritev občnega zbora,
2. Čitanje zapisnika III. rednega občnega zbora,
3. Poročila,
4. Sprememba pravil,
5. Volitve novega odbora,
6. Predlogi,
7. Slučajnosti.

Pred občnim zborom bo ob 8 uri zjutraj v kapeli Vzajemne zavarovalnice sv. maša za udeležence občnega zbora.

Opozarjamo vse naše podružnice, da pride v smislu člena 15. Pravil na po-

družnico do 100 rednih članov po en zastopnik, pri podružnicah z večjim številom rednih članov pa po en zastopnik na vsakih nadaljnjih polnih 100 rednih članov. Posamezni zastopnik more zastopati največ 300 članov, oziroma imeti na občnem zboru največ 3 glasove.

Na občnem zboru ZZZ nimajo glasovalne pravice tisti delegati, katerih podružnice so s članarino v zaostanku za več kot dva meseca in ki nimajo poverilnice ali katerih poverilnice so bile preklicane.

Po členu 17. Pravil ZZZ se morajo predlogi za občni zbor predložiti pisмено 14 dni pred občnim zborom ZZZ, t. j. do najkasneje 5. marca 1940. Kasnejši predlogom se ne more priznati nujnost oz., da se razpravlja o njih.

V par vrstah

DOMAČE

Naša zunanja trgovina je bila v pretečenem letu za 763,8 milj. aktivna.

Gospodarski krogi cele države še vedno prirejajo konference, na katerih sprejemajo resolucije proti sedanji ureditvi davkov. Delegacije posameznih panog prihajajo v Beograd in protestirajo.

Po časopisu priznani strokovnjaki objasnjujejo, da je bilo pri nas povsem neupravičeno podraženo, kar je za preživljanje neobhodno potrebno. Svoja mnenja opirajo predvsem na statistiko naše zunanje trgovine. — Imajo prav, nekateri ljudje — spekulanti se hoteli obogatiti čez noč. Preden je pri nas izšla uredba o draginji in spekulaciji, bi morala iziti uredba, s katero bi se maksimirale cene. Uredba o draginji je samo na papirju, dočim delavska gospodinja iz dneva v dan dražje kupuje.

Pokojninski zavod v Zagrebu je vsem delodajalcem poslal nalog, da morajo v prispevke všteti tudi dodatke na draginjo in uvrstiti nameščence v pripadajoče razrede.

V našem gospodarstvu se udejstvuje inozemski kapital s 600 milijoni.

Uslužbenci tramvaja v Dubrovniku zahtevajo od družbe preko 3 milijonov din na neizplačanem zaslužku in prispevkih. Borba traja že osem let.

Pasivnim krajem v Banovini Hrvaški je bilo porazdeljenih 941 vagonov raznega žita. Odobrenega je še 2.000 vagonov.

Zagrebska Delavska zbornica je v sporazumu z delavskimi delegacijami predložila oblasti predlog, naj se maksimira cena kruha. Pekom, ki bi se temu uprli, naj se odvzame obrt. Kruh pa peče na zadrugi osnivi.

Potujočo knjižnico je osnovalo ministrstvo prosvete. Tudi male podeželske knjižnice dobe knjige za dobo 3 mesecev.

Posojilo belgrajski občini od strani SUZOR-a še ni odobreno. Pri SUZOR-u so mnenja, naj se zbrani denar plasira tam, kjer je bil nabran.

Tudi učitelji zahtevajo povišanje svojih plač.

Poštarsko telegrafsko uslužbenstvo zahteva takojšnjo revizijo svojih predpisov in spremembo plač.

V Nišu je bila konferenca o povečanju plač rudarskim delavcem. Do sporazuma ni prišlo, ker podjetniki niso sprejeli predlogov delavskih organizacij. Podjetniki predlagajo, da se zunanemu delavstvu poviša od 16 na 18 din, dočim delavski predstavniki zahtevajo za delavstvo zunan 21.50, za vozače pa 25 din.

Strežniki v bolnicah bodo dobili enkratno pomoč, v aprilu pa se bo njihov službeni odnos uredil s posebnim pravilnikom.

Dvanajstega t. m. se v Belgradu vrši konferenca za mesto Belgrad o povišanju minimalne plače. Kakor se razvdi iz poročila konference predstavnikov gospodarskih krogov, katera je bila pred dnevi, se bodo ti temu uprli. To je pač vedno, da se delavcu dá samo ono, kar se pod pritiskom mla dati mora.

Izšel je na Hrvaškem nov strokovni časopis za mornarje. Imenuje se »Pravica«.

Nova uredba o državnih upokojencih bo stopila v kratkem v veljavo.

Od 58 delniških družb, ki so bile ustanovljene v pretečenem letu, ima svoj sedež v Belgradu 44 družb.

Tajnik Delavske zbornice v Zagrebu Pfajfer je bil odpuščen brez odpovednega roka.

Državna železnica je naročila pri domačih firmah nove vagonne in lokomotive v skupni vrednosti 120 milijonov din.

V pretečenem letu smo doma pridelali 10.733 vagonov sladkorja. — Pa je še tako drag, da ga mnogi ne morejo kupovati.

Ob koncu leta je bilo pri nas okrog 10.832 zadrug.

TUJE

V Španiji je danes še vedno 518.000 nezaposlenih. Pred državljansko vojno jih je bilo 900.000.

Bivši avstrijski kancler Šušnik je bil z Dunaja prestavljen v München. Bolezensko stanje se mu je poslabšalo.

Prvi kolhoz v Poljski so Rusi osnovali v vasi Zelenki. Ta kolektiv znaša 500 jutrov zemlje.

Ob zadnjem potresu na Turškem je poseban podatkih zgubilo življenje 35.000 ljudi, porušenih hiš pa je 50.000.

Nezaposlenih v Nemčiji je 130.000. V Nemčiji imajo 7000 časopisov, ki izhajajo v 320 milijonov izvodih.

Delegacija angleške delavske strokovne organizacije je ugotovila upostošenje delavskih naselbin, po ruskih aeroplanih, na Finskem.

Amerika ima še vedno, čeprav je vsa industrija zaposlena, 9 milijonov nezaposlenih.

Madžarska strokovna organizacija, v kateri je organiziranih preko milijon delavstva, je na svečan način sporočila javnosti, da je prekinila vsakršno zvezo z marksisti in jim napoveduje brezobziren boj.

Borba viničarjev za svoj obstoj

Že po naravnem zakonu je eksistenčno pravo pojem pravice do telesnega življenja. Nihče ne sme človeku oškodovati zdravja, ali mu vzeti življenje. Človek ima torej pravico, da svoje življenje brani. Kjer so pa razmere take, da se posameznik ne more sam braniti, mora to storiti družba, v kateri človek živi in sicer v prvi vrsti država. Ona mora izdati zakone za varnost življenja človeka, za delavca z zakoni za delavsko varstvo pred silo močnejšega delodajalca. To eksistenčno pravo naravnost zahteva. Da si pa delavec ohrani življenje, mu je potreben živč, obleka, stanovanje in razne druge stvari, katere si mora pridobiti z delom.

NAŠA PRAVICA DO DELA IN ZASLUŽKA.

S pravico do dela je tesno združena tudi pravica do sadov dela, do zaslužka od dela. To je temelj eksistenčne pravice človeka, na podlagi katere ima delavec pravico zahtevati tako odškodnino za svoje delo, bodisi v naturi ali denarju, da si svojemu stanu primerno uredi eksistenčni položaj. Brez dvoma imamo tudi mi viničarji polno pravico, da zahtevamo za svoje delo tako plačo, da si uredimo svojemu stanu primeren eksistenčni položaj, tembolj pa imamo pravico zahtevati, da bo zakon, ki ureja naše delovno razmerje, tak, ki bo ta naravni eksistenčni zakon še podkrepil in mu dal sankcije, da se bo izvajal.

Zalibog se ravno v tej smeri grobo kršijo tozadevne določbe, ko se od nasprotni strani vedno poudarjajo dolžnosti, pravice pa do skrajnosti omejujejo.

STALIŠČE VINOGRADNIKOV.

Ko smo 19. julija lanskega leta dobili novo uredbo, ki naj uredi službeno razmerje med viničarji in vinogradniki, smo bili trdno prepričani, da bo uredba dovolj močna, da zboljša eksistenčni položaj viničarjev. Opazili pa smo, da je naše vinogradništvo, ki je še vedno pod vplivom inozemskih grofov, baronov in meščanov, odnosno njihov upraviteljev, uprizorilo proti novi uredbi in proti viničarjem pravo revolucijo, upor, da se ne ozira ne na naravne zakone človeka, še manj pa na določila uredbe, ki jih je izdala državna oblast, g. ban, ter se ta določila v 99% ne izvršujejo, ali se pa napačno tolmačijo v škodo viničarjev.

Poudarjamo, da se je pri razpravah za novo uredbo vse preveč verjelo ljudem, ki so razkričali vinogradniško krizo do skrajnosti, ter so na tozadevnih anketah v izveličkih prikazovali položaj tistih redkih viničarjev, ki slučajno imajo svojemu stanu primeren položaj. Pozablja pa se, da 90% viničarjev komaj života. Druga napaka je bila, da se je vse stoletne običajne deputatne prejemke, ki jih viničar dobiva več ali manj vključilo v beraško minimalno desetdinarsko mezdo, odnosno je tozadevno določilo tako dvomljivo, da vinogradniki to izkoriščajo v svojo korist, ter v to mezdo zaračunavajo vse kar viničar dobi, razen določene površine deputatne zemlje, ki je pa tako malenkostna, da jo lahko imenuje miloščina. Vse drugo pa se vračunava v mezdo minimalno plačo. Da je tak postopek krivičen, dokazuje naslednja slika:

V splošnem se računa, da tri delovne osebe, lahko opravijo vinogradniška dela na površini 1 in pol ha. Takih viničarskih družin je največ, zato jih vzamemo kot podlago za presojo položaja. Taka družina ima navadno po 3 otroke, ali druge dela nezmožne osebe. Za obdelavo navedene površine je potrebno povprečno 360 delovnih dni — (usodna je napaka v uredbi, ki določa 100 delovnih dni na oral za akordna dela), kar znaša celoletnega zaslužka 3.600.— din. Depu-

tatno zemljišče po uredbi znaša 75 arov, vrednost 400.— din, nagrada 300.— din, torej celokupni zaslužek 4.300 din za celo družino.

POLOŽAJ NAŠIH VINIČARJEV.

Torej znaša dnevna mezda v času zaposlitve (brez stanovanja) 11.90 din. Ako pa delimo navedeno vsoto z delovnimi dnevi celega leta, je dnevna mezda 4.— din, z deputatnim zemljiščem 60 par več. Kar ima mogoče viničar več, bodisi travišč, orne zemlje, itd. to mu pa vinogradnik hoče po novi uredbi zaračunati od prej navedene mezde, tako da viničar ostane na koncu leta pri obračunu še dolžan, ter še pride v večjo odvisnost vinogradnika. Ali viničar lahko s tem preživlja sebe in svojo družino, to seveda vinogradnika v njegovi »socialnosti« ne briga. Tako vidimo, da je sedaj že čez 70% viničarjev, ki nimajo prav nobenih zalog za preživljanje ter tudi zaslužka ne in dobesedno stradajo, kar je javna sramota. Vinogradniki seveda utemeljujejo, da ne morejo mezd povišati, s tem, da so stroški za obdelovanje visoki, cena vina pa nizka. Da pa nam bo jasno, kakšen je dejanski položaj, nam pokaže naslednja slika:

Po statističnih ugotovitvah je na Štajerskem in v Prekmurju zaposlenih okrog 8.000 viničarskih družin z povprečno 5 člani ali skupaj 40.000 oseb. V času sezone je zaposlitev zelo velika, tako da dela v vinogradih do 60% ali 24.000 oseb. Ako vzamemo za podlago navajanja vinogradniškega glasila »Naše gorice« da vsaka oseba lahko obdela 3% orala vinograda letno, obdelujejo viničarji 18.000 oralov vinogradov, računano po 120 delovnih dni na oral 10.— din za osebo in da znaša celokupni zaslužek 21.600.000 din ali na posamezno viničarsko družino letno 2.700.— din.

IN »UBOGIH« VINOGRADNIKOV.

Povprečni pridelek vina na 1 oral je 15 hl, skupaj 270.000 hl z povprečno produkcijo 4. din za l, znaša 108 milijonov din. Ako odbijemo vse stroške za delavce, material, davke, še ostane 64.000.000.— din čistega dobička. Tukaj so pa še drugi dohodki n. pr. od sadja, izkupiček od vinogradnikove živine, ki jo redi viničar itd. seveda ima tudi viničar korist od živine, toda mora trdo delati za preskrbo te živine izven delovnega časa, zjutraj in zvečer, tako da dela v resnici dnevno po 14 do 16 ur in še večih več. Vinogradniki se izgovarjajo tudi s tem, da vsak večji vinogradnik lahko lažje in boljše proda svoje vino, kakor mali kmečki vinogradnik. Imajo pa vsekar v pridelku vina gotov kapital, ki se prej ali slej vnovči. Delovna sila je tudi kapital, toda živi kapital. Mrtvi kapital lahko čaka v kleti n. pr. na kupca, toda živi kapital (delavec) mora jesti, biti oblečen, imeti stanovanje in tudi zadostiti drugim potrebam v času ko ne dela. To je njegova eksistenčna pravica v človeški družbi. Ni pa še to dovolj:

NAŠA ŽIVLJENJSKA PRAVICA NI SAMO GMOTNA.

Viničar je človek, ki ima tudi dušo, ter nosi odgovornost pred Bogom za svojo npravnost in vzgojo svojih otrok. S tem, da se mu krčijo njegovi zaslužki, da se mu krađe njegova pravica do eksistence, se ubija v njem duševni čut vzgoje v življenju. Ali moremo od takega človeka, ki je eksistenčno uničen, pričakovati, da bo duševno razvit, da bo uravnaval svoje življenje po namenu za končni cilj — onostranstvo. Ali moremo takemu človeku sploh kaj govoriti o npravnosti, narodu itd.? Zakaj se javnost čudi, da je v vinogradnih krajih toliko alkoholizma, pobojev, raznih kriminalnih slučajev, nezakonskih otrok itd.? Ali se je javnost kdaj vprašala samo sebe, zakaj to? Kdaj bo javnost prišla do tega prepričanja, da se mora viničarju dati njegova eksistenčna pravica, iz katere se bodo razvijale tudi vse duševne dobrine? Saj se je doslej smatralo, da viničar niti ni sposoben samostojno misliti. Greh

da bi bil, če bi viničar sodločeval v javnem življenju, bil odbornik v občini ali kakšnem društvu, da se ne bi preveč povzpela, izobrazil ali kaj zahteval. Če je pa že bil, je moral prodati svoje prepričanje, da je viničar.

BORBA NAŠE VINIČARSKÉ ORGANIZACIJE.

Značilen je napad na našo katoliško viničarsko organizacijo, ki se že 20 let bori za socialne, gospodarske in kulturne namene ter osnovne pravice viničarskega stanu, ki bi jih morali imeti v človeški družbi, ter nam jih današnja liberalistična in zmaterializirana in do dna pokvarjena družba noče priznati. Gotovi ljudje vidijo v naši organizaciji samo tolpo nezadovoljnih, roparjev, ne vidijo pa ogromnega dela in uspehov. Koliko nesrečnih, zapeljanih ljudi smo dvignili moralno, koliko pomagali onim takrat, ko jih je brezvestna družba vrgla na cesto in jih hotela poteptati. Ko viničarja ni poznala ne v boleznih, nesrečah itd. Ne uvidi tega, koliko je organizacija storila, da se odvrne od naših revnih krajev največja zabloda človeštva — komunizem. Še več. V svoji borbi proti nam, se je družba izpozabila tako daleč, da ako smo zahtevali svoje osnovne pravice, nas je psovala s komunisti. Posluževala se je vseh sredstev, da nas poniža, onemogoči, da se ne bi duševno razvili in svojih zmožnosti izkoristili v borbi za svoje pravice in postali enakopravni z drugimi stanovi, v narodnem življenju.

Ker je nesocialnost postala že moderna v tej dobi, in današnja družba ne spoštuje več niti naravnih zakonov, kakor obvez do sočloveka, odločno izjavljamo, da smo se in se bomo tudi v naprej borili za te osnovne zakone, proti vsem in vsakomur, brez ozira na desno in levo, kdor nam jih bo hotel kratiti. Izjavljamo, da smo katoliška, narodna, delavska stanovska organizacija, ki združila vse viničarje v svoj tabor. Naše delo sloni na jasnih katoliških in narodnih načelih, smernice našemu delu so papeške okrožnice za preureditev človeške družbe. Kdor je z nami istih misli, šel bo z nami, kdor hoče drugače, nas bo našel vsak čas pripravljen za borbo.

ZAHTEVAMO ZAŠČITO NAŠIH PRAVIC.

Ker se naše osnovne pravice grobo kršijo, zahtevamo odločno, da se čim prej uvedejo potrebni ukrepi za zaščito naših eksistenčnih pravic v obliki tolmačenja uredbe viničarskega reda na pravični podlagi, ter se nujno priskoči na pomoč viničarskemu stanu, kot najrevnejšemu v Sloveniji. Kot narodna organizacija zahtevamo, da na naši narodni zemlji prepojeni z našim znojem, solzami in krvjo — gospodari naš človek ne pa da nas tepta tujec. Smatramo, da smo bili enkrat dolžni izpregovoriti besedo vsem tistim, ki se jih tiče, da smo si na jasnem in da odpadejo nesnovane besede pisane ali izgovorjene na rovaš stanjaviničarskega stanu.

Jože Košnik.

Podpore za družine vpoklicancev v Ljubljani

Zaradi podpor družinam oseb, ki so poklicane v vojaško službo, prihajajo na magistrat preplašene žene in sprašujejo, če je odbor za te podpore res razpuščen in zato ne bodo več dobivale podpor. Takoj moramo vse prestrašene potolažiti, da odsek mestnega zaščitnega urada za te podpore še vedno posluje in bo zato tudi še izplačana sleherni upravljena podpora na utemeljeno prošnjo. Ko so namreč te dni dnevnik poročali o dnevnem redu zadnje seje mestnega sveta, so omenili tudi ukinitve odbora za podpore družinam oseb, poklicanih na orožne vaje. Res je ta mestni odbor mestni svet na zadnji seji ukinil, ker sedaj posluje državni odbor za podpore, ki je bil ustanovljen po uredbi o teh podporah z dne 4. oktobra lanskega leta. Ta državni odbor je prevzel naloge ukinjenega mestnega odbora in seveda še vedno posluje ter še vedno tudi deli podpore ter jih nakazuje, a na mestnem poglavarstvu v odseku za podpore, soba šte. 49, v II. nadstropju hiše številka 2, na Mestnem trgu sprejemajo prošnje.

Naša borba - naša rast

Senovo

Naša podružnica sklicuje svoj tretji redni občni zbor na dan 18. februarja t. l. ob 1/2 uri dopoldne v Slomškovem domu v Rajhenburgu. Opozarjamo člane, da se gotovo vsi tega obračuna o delovanju v prejšnjem letu udeležijo. Ravno tako pa tudi vabimo še neorganizirane rudarje, ki želijo postati člani naše organizacije.

Člani, pokažimo disciplino in zavežemo se, da smo člani močne slovenske strokovne organizacije in se zato točno udeležujemo našega občnega zbora.

Dol pri Ljubljani

Naša podružnica sklicuje za nedeljo dne 18. t. m. ob 13. uri članski sestanek, na katerega vse naše člane in prijatelje iskreno vabimo.

Sestanek se vrši, kakor po navadi v gostilni Berčič. Pride tudi zastopnik centrale.

Duplica

Pri nas smo imeli mezdnó gibanje, ki je bilo uspešno zaključeno zaradi tega, ker smo se vse strokovne organizacije združile v boju za pravice delavstva.

Mislili smo, da ko smo vendar bili skupaj v boju, bodo pač napadi na nas »zeleence« prenehali in bo kolikor toliko znosno razmerje. Zadnje dni pa zopet slišimo vse mogoče demagoške krilatice, češ da so samo drugi izvojevali draginjske doklade in da smo mi stali ob strani. Poleg tega še pravijo, da nas kmalu ne bo več in nepoučene delavce in delavke strahijo s tem, da kdor ne bo tekom 14 dni prestopil k njim, bo na cesti.

Našim nasprotnikom se za tako »tovariško« obnašanje po skupni akciji najlepše zahvaljujemo in jim zagotavljamo, da zastoj zvonijo, kajti ZZZD še ne bo propadla, temveč raste in napreduje.

Škofja Loka

Stojimo zopet pred volitvami obratnih zaupnikov. Kakor je že vsem znano, se bodo te volitve v tovarni »Šešir« vršile v nedeljo, dne 18. t. m., in sicer v tovarni od 8. ure zjutraj do 5. ure popoldne.

Dolžnost vsakega volilca je, da med tem časom odda svoj glas in zato opozarjamo vse člane in prijatelje ZZZD, naj nihče ne podleže teroristom in škodoželjnim JSZ-arjem, ko že sedaj in bodo do zadnjega trenutka plazili okrog nas ter nam z lažkanjem in neresnico vabili na volišče, seveda v njihovo korist.

Naša skupina ZZZD je nudila tukajšnji JSZ sporazum za te volitve. To pa samo zato, ker ostane rezultat volitev obratnih zaupnikov neizpremenjen. Zato je po našem mnenju vsako ponovno razburjenje delavstva odveč. Lahko rečemo, da se je v naši tovarni v zadnjih mesecih delavstvo umirilo in sprijateljilo in je naša želja, da bi tudi tako ostalo. Zato je bil naš resni namen, položiti eno listo, na kateri bi bilo 5 zaupnikov od JSZ, 1 zaupnik pa od ZZZD. Ta predlog je bil odklonjen, ker gotovi gospodje niso za mir, ampak za prepir in sovraštvo, kar pa še malo ni delavski in najmanj odgovarjajo dolžnosti in skrbi, katero mora imeti in za kar mora skrbeti dober in pameten zaupnik.

Kakšen je človek, ki se s pametjo skrega? To za nas ne bo nobena uganja, ker imamo čast živeti s takimi ljudmi skupaj z dneva v dan. Če pomislimo samo na preteklo soboto ali na 9. maj, nam bo dovolj jasno stopila pred oči oseba, ki je brez pravega čuta, ki se potaplja v podlosti in ki je, lahko rečemo, neznačajna. Take osebe so za nas značajne ljudi črne osebe, akoravno se skrivajo pod belo barvo. Zato bomo pa mi na volitvah v nedeljo belo glasovnico raztrgali, zeleno pa pustili celo.

Sevnica

Naprednjaki so pa res usmiljeni ljudje. Dan pred poravnalo razpravo se je pojavil pri nas na parni žagi neki gospod iz Ljubljane. Po kratkem posvetovanju v pisarni je dal obratovodja poklicati osem delavcev, od katerih sta le dva organizirana v naši ZZZD, ostalih šest pa iz strahu pred podjetnikom še niso organizirani. Seveda so vsi ostali delavci, razen teh šest, aktivni in zavedni naši člani. Gospod obratovodja je samo predstavil zastopnika delavstva iz Ljubljane, ta pa je povzel besedo in začel vseh osem prigovarjati, naj dajo svoj podpis in nič drugega na nekakšen formular, ki ga je prinesel delegat s seboj. Delavci, ki sicer, kot zgoraj omenjeno, niso naši člani, niso pristali na podpis kljub temu, da to, vsaj kakor mi razumemo, ni bilo preveč po volji gospodu obratovodji. Delavci so se namreč poznali za organizacijo, ki jo zastopa ta tako dobrotljivi g. delegat. G. delegat pa se je odrezal, da on zastopa in da je prišel v imenu »napredne organizacije«.

Na poravnalni razpravi teh naprednih zastopnikov nismo videli, čeprav se nas je vse zaupnike nekako obvestilo, tako je bil vsaj obveščen poleg nas zaupnikov tudi zastopnik centrale ZZZD, da je napredna NSZ poslala v podjetje dopis, naj bi se uplivalo na to, da bi se tam ustanovila njihova podružnica. Zelo zanimivo! Posebno pa je zanimivo to, da g. delegat ni zahteval od delavstva niti pristopnice ali članarine, kakor prakticirajo vse druge organizacije in moramo le verjeti, da mu je res za narod in delavstvo in ne za denar. Kakšni so ti delavci, ki rajši plačajo članarino, kakor pa, da bi se pustili, da jih nekdo brani in zagovarja brezplačno, je vprašanje zase. Mi moramo le reči, da temu nismo navajeni. Vsak komentar bi bil tu odveč.

Kranj

Redni letni občni zbor kranjske ZZZD se je vršil 28. januarja t. l. V odboru so ostali z malimi izjemami vsi stari odborniki.

Odbor čakajo v letošnjem letu važne naloge. Pred durmi so volitve obratnih zaupnikov v Kranjskih tovarnah, za katere je odbor zastavil vse svoje sile za čim lepši izid. Prepotrebno je tudi, da se organizacija čim bolj razširi in pomnoži, zato so določeni za vsako tovarno posebni zaupniki. Odbor bo svojim članom nudil v rednih mesečnih sestankih tudi primerne izobrazbo s predavanji. V pisarni, ki se nahaja v hotelu »Jelen«, bo v uradnih urah vedno na razpolago eden izmed odbornikov, ki bo lahko dajal članom razne informacije. Uradne ure bodo navadno v popoldanskem času, kar pa bomo točno javili v prihodnji številki »Slovenskega delavca«.

Za ponedeljek, dne 12. februarja napovedani sestanek za ustanovitev zdravstvenih svetov v Kranju se ni vršil. To namreč iz razloga, ker bodo postopoma ti zdravstveni sveti ustanovljeni za vsako tovarno posebej, in to v dotični tovarni sami, da ne bo treba delavcem izgubljati časa in da bo udeležba čim večja.

Odbor je sklenil na svoji seji, da se tudi letos dostojno proslavi delavski praznik dne 19. marca. V ta namen bo verjetno odigrana igra z delavsko vsebino. Na sporedu pa bo tudi primerno predavanje, na kar vse člane in članice že danes opozarjamo.

Trbovlje

Tovariši! Dne 3. marca se bodo vršile volitve zaupnikov II. skupine Rudarske zedruge. Volitve bodo po proporcionalnem sistemu, kakor predvideva zakon o zaščiti delavcev. Dosedanji način volitev je bil zelo krivičen in tudi tako zastarel, da današnjemu času ne odgovarja. Zato ni čudno, ako je vse rudarsko delavstvo z zadoščenjem sprejelo ta odlok, potem katerega se mu nudi prilika, da se enkrat za vselej otrese in obračuna z ljudmi, ki niso vredni zaupanja delavstva. Z ozirom na to sklicujemo za v soboto, dne 17. februarja t. l. ob 5. uri sejo vseh zaupnikov in odbornikov.

Članski sestanek. Vse članstvo obveščamo, da se vrši v nedeljo 18. februarja dopoldne ob 9. uri v mali dvorani Društvenega doma članski sestanek, kjer se bo poročalo med drugim tudi o pripravi za ponovno mezdnó gibanje z ozirom na novi porast draginje. Dolžnost in važnost zahtevata udeležbe vsakega člana!

Celje

V soboto, dne 10. t. m. smo imeli dobro obiskan članski sestanek delavcev mesne elektrarne. Našega sestanka sta se udeležila tudi g. prof. dr. Hanželič in celjski dopisnik DZ tov. Arnšek. G. dr. Hanželič je v svojem govoru orisal položaj delavstva in navzoče opogumil do organizacije ZZZD, ki je edina, ki more zastopati delavski stan. Orisal je tudi politični položaj in obrazložil delo komunizma v Rusiji in pri nas ter pokazal, česa je komunizem zmožen, nikakor pa ne more prinesti delavstvu boljše bodočnosti.

Nato so bili prečitani dopisi v zadevi naših intervencij za kolektivno pogodbo. Želeti bi bilo, da bi tozadevno prišlo čim prej do ugodne rešitve. Predsednik tovariš Žagar je članstvu objasnili vse težkoče, ki jih imamo glede sklenitve kolektivne pogodbe, dal članom nove pobude in jih pozval, da naj pokažejo potrebno voljo in zanimanje za organizacijo.

Za njim je povzel besedo tov. Arnšek, ki je podal poročilo o delu Delavske zbornice, poročal je tudi o svoji intervenciji za kolektivno pogodbo. Članstvo je njegovo izvajanje sledilo z zanimanjem in dobilo novega poguma za delo v organizaciji.

Po sestanku se je vršila seja odbora, na kateri je bilo sklenjeno, da članarina za podružnico ostane 1 din.

Jesenice

Volitve v največjem obratu na Slovenskem v tovarnah KID na Jesenicah in na Javorniku so za nami. ZZZD je to pot šla v drugo v take volitve v teh obratih. Rezultati volitev jasno kažejo, da je smatrali edino le ZZZD za tisto resno delavsko organizacijo, ki v naših dneh pridobiva na zaupanju. Volilni rezultati so sledeči:

Volilnih upravičencev je bilo 3916. Volilo je vsega 3419 volilcev, t. j. 85%. Posamezne liste so dobile:

ZZZD . . . 531 glasov (l. 1938 279 glasov), JSZ . . . 441 glasov (l. 1938 719 glasov), NSZ . . . 798 glasov (l. 1938 886 glasov), SMRJ . . . 1629 glasov (l. 1938 1609 glasov).

Po volilnem redu so torej dobile: ZZZD 2 zaupnika, JSZ 2 zaupnika, NSZ 3 zaupnike in še enega z ostankom, SMRJ 7 zaupnikov in enega z ostankom.

Volilna borba pri letošnjih volitvah ni bila posebno srdita. Delavske organizacije so se na skupnem sestanku domenile, da bodo izvedle priprave na volitve brez medsebojnega napadanja. Taki medsebojni napadi namreč redno koristijo podjetju, škodujejo pa delavcem. Priznati moramo, da so se tega dogovora lojalno držale vse organizacije, razen SMRJ, ki je tik pred volitvami in tudi na dan volitev ta dogovor prelomila in s tem izdala delavske interese. Z več neresničnimi trditvami v svojih letakih je skušala doseči, kar je ves čas napovedovala, da bo namreč pri teh volitvah silno napredovala in dosegla nadpolovično večino. To postopanje rdečih je ponoven dokaz, da marksizem ni nikoli verjeti in da je v njihovi družbi vedno računati, da te zahrbtno izdajo in naj bo to izdajstvo v še tako veliko škodo delavskega stanu.

Sicer so volitve potekle v popolnem redu, brez najmanjšega incidenta. Nadzorstvo nad volitvami je imela Delavska zbornica, ki je za to nadzorstvo poslala za ta dan na Jesenice tov. Petra Lombarda.

Vso jeseniško in tudi vobče slovensko javnost je najbolj presenetil izredno velik napredek, ki ga je dosegla ZZZD v kraju, ki je vodilen za delavsko gibanje v celi Sloveniji. Največji poraz je doživela JSZ. Odkrito priznamo, da takega njenega poraza niti mi nismo pričakovali. Tako je domišljavost in napuh, ki ga je ta organizacija pokazala s svojim odgovorom na dobrohotno ponudbo za skupen nastop pri teh volitvah, bil temeljito kaznovan. Resnično, bilo bi najčastnejše, ako bi se ravnali v tej organizaciji po nasvetih najboljših svojih voditeljev, da radi interesov slovenske katoliške skupnosti likvidirajo in se pridružijo najresnejši in najbolj pošteni delavski organizaciji, ki ima največ možnosti, da koristi delavskemu stanu, t. j. ZZZD. Ali bo ta strašni polom zadosti, da še ostalih štiristo delavcev sprevidi, kam pripelje delavstvo organizacija, ki jo za kulisami vodi nedelavski advokat? Ker ta polomijada gotovo ne bo izmodrila tega »delavskega« voditelja, naj izmodri vsaj delavce.

Drug hud poraz je doživela NSZ. Če pomislimo, da so plavi tudi nekateri vodilni in celo prvi gospodje pri KID, je umljivo, da je plava NSZ računala na porast več sto glasov. Prav radi tega je pa nazadovanje te organizacije toliko značilnejše in toliko poraznejše, ne samo za vodstvo NSZ, ampak tudi za vodstvo KID. Zdi se, da je resnično, kar je bilo nekoč nekje zapisano, da ta organizacija životari samo od injekcij, ki ji jih daje KID.

Varani so bili v svojih računih tudi rdeči SMRJ. Minuli so časi, da bi rdečkarji imeli v tovarni nadpolovično večino in terrorizirali z njo ostalo delavstvo. Tudi tajne volitve so pokazale, da je rdeče sonce zašlo.

Našim volilcem in zlasti našim organizacijskim delavcem se na tem mestu za delo in zaupanje iskreno zahvaljujemo. Poštenost, discipliniranost, strokovna delavnost naj bodo tudi še nadalje naše najmočnejše orožje. Bodimo uverjeni, da bomo s tem orožjem dobivali stalno samo zmage!

Vuhred

Podružnica ZZZD je imela zadnjo nedeljo svoj prvi redni občni zbor. Udeležba je pokazala, da se zlasti lesno delavstvo vuhredške okolice vedno bolj zaveda potrebe močne strokovne organizacije.

Občni zbor je vodil in otvoril predsednik tov. Hiti Anton. Iz poročil odbora je razvidno, da podružnica šteje že pol stotine članov, da so se redno vršile seje odbora, da je bilo več članskih sestankov in, kar je najpoglavitejše, podružnica je izvojevala v nekaj slučajih uspehe za delavstvo.

Po ožbrtvi poročil odbora in nadzorstva je povzel besedo strokovni tainik tovariš Rozman Peter. V doživetih konkret-

nih primerih je navzočim dokazoval, kako je vsemu zlu in krivicam prepriščeno ravno neorganizirano delavstvo. Niso toliko krivi nobeni drugi vzroki, ki jih toliko čujemo prav iz vrst našega nezadovoljnega delavstva, kakor je kriva največ nezavednost, nesložnost in nevednost delavstva samega. Navzočim je čestital k njihovi odločitvi, da so začeli ustvarjati svoj delavski stanovski pokret v najtežjih okoliščinah, kakor je ta kraj v dravski dolini in kakor je bedni položaj ravno našega lesnega delavstva.

Govornik se je podrobno pečal z gmotnim in socialnim vprašanjem pohorskega lesnega delavstva. Cene lesu so se izdatno dvignile, mezde delavstvu pa so se celo znižale. Lesno delavstvo Pohorja in dravske doline je prisiljeno, da se bori za zboljšanje. Brez organizacije pa tega ni moči. Brez pobude s strani delavcev samih sploh ni pričakovati kakšnega zanimanja ali preokreta na boljšo stran.

Pri volitvah so bili soglasno izvoljeni tovariši: Hiti Anton, predsednik; Emon Maks, podpredsednik; Breg Jože, tajnik; Jakob Franc, blagajnik; Gosak Ivan, gospodar. Namestniki pa: Kremljak Andrej, Hren Ivan in Kremljak Ivan. V nadzorstvo: Javornik, Ignac, Irgl Ferdo in Gosak Mirko.

Tovariši delavci! Mnogi so nam preokovali, da si ne bomo zmogli organizacijo ustvariti. Naša odločna volja pa je, da jo razširimo po vsem Pohorju tja do zadnje žage in do sleherne hube lesnega delavca. Zatorej: Razširjajmo naš stanovski pokret vsak po svojih močeh, vsepovsod!

Ptuj

V nedeljo, dne 18. februarja 1940 se bo vršil v gostilni Strohmajer ob 9. uri dopoldne širši članski sestanek, na katerega se tudi vabijo vsi zaupniki in namestniki izvoljeni leta 1939 pod ZZZD. Opozarjamo članstvo, da se vsi sgurno udeležijo in tudi njihove prijatelje povabijo, ker se bode o samih važnih stvareh razpravljalo.

Laško

Članski sestanek podružnice ZZZD v Laškem bo v nedeljo dne 18. t. m. ob 9. uri dopoldne v cerkveni dvorani. Vse naše člane in prijatelje pozivamo k polnoštevilni udeležbi.

Prejeli smo popravek, ki sicer ne odgovarja predpisom zakona o tisku, a ga vendar priobčujemo:

Laško, dne 5. II. 1940.

P. n. uredništvo

»Slovenski delavec«

Ljubljana.

Podpisana v ljudo naprošam cenjeni naslov, da priobčite v prvi prihodnji številki popravek članka z naslovom »Laško« v števil. 5. z dne 2. febr. t. l. po čl. 26. zakona o tisku:

1. Ni res, da sem imela zlate čase za časa službovanja mojstra Gottwalda, res pa je, da sem bila prva delavka, ki sem odklonila podpis za njegov povratek v tovarno.

2. Ni res, da sem najela dopisnika »Delavske politike«, da bi povzdigoval mojega moža v deveta nebesa, res pa je, da sem za članek v »D. P.« zvedela jaz, kakor tudi moj mož, šele zvečer, ko sva dobila »D. P.« v roke.

3. Omejneno kritiko je pisal dopisnik »D. P.« popolnoma brez vednosti mene in mojega moža.

4. Ni res, da sem jaz pomenila pri mojstru Gottwaldu vse, res pa je, da sem bila od njega vedno zastopljena in šikanirana.

5. Ni res, da moj mož mizerno plačuje pomočnike, pač pa je res, da so pomočniki pri njem bolj plačani, kakor najbolje plačani tekstilci v tovarni, kjer obstaja ZZZD.

Z odličnim spoštovanjem:

Jutriša Marija, osnivalka,
Laško, ulica na Tabor 97.

Ljubljana-splošna

V petek, dne 9. februarja t. l. je imela naša podružnica ZZZD svoj redni letni občni zbor v prostorih centrale, palača Delavske zbornice, katerega so se udeležili tudi tovariši g. Križman Andrej, urednik »Slovenskega delavca«, Pirih Milko, podpredsednik centrale ZZZD, Arčon Julij, Golob Stanko in drugi.

Občni zbor je otvoril in vodil tovariš predsednik podružnice Kotnik Peter, kateri je v kratke msvojem poročilu obrazložil delo in uspehe podružnice v pretečenem letu, nakar je namesto odsotnega tajnika tov. Luknerja podal tajniško poročilo tov. Eršte, ki se je zahvalil in pozival članstvo k še večji delavnosti v organizaciji. Za tem je tovariš blagajnik Eršte podal izčrpno poročilo blagajne, se vsemu članstvu in ostalim toplo zahvalil za prispevke k nabavi prapora in udeležitev ob priliki delavskega tabora lanske leto, katerega so se vsi člani brez razlike polnoštevilno udeležili. S tem so dokazali, da je naša podružnica močna in v najlep- (Nadaljev. na 4. str.!)

Občni zbor v Jaršah

V nedeljo 11. februarja se je vršil občni zbor podružnice ZZZD Jarše in se ga je udeležilo kljub slabemu vremenu precejšnje število članov.

Tov. predsednik je ob 10. uri otvoril občni zbor, pozdravil zastopnika centrale tov. Goloba, duh. vodja č. g. Tavčarja, predsednika kamniškega okrožja ZZZD tovariša Pirnata in vse ostale zborovalce. V svojem poročilu je poudaril, da mora med člani vladati večja povezanost, požrtvovalnost in smisel za organizacijo. Iz poročila tajnika je bilo razvidno, da organizacija v tem letu ni imela ravno preveč lahkih nalog, ki pa jih je s svojim delom lepo reševala. Sledilo je še poročilo tov. blagajničarke Zajc Franje, ki se je pa poslovala od nas in se ji za njen trud na tem mestu iskreno zahvaljujemo. Bog plačaj!

Za tem je podal svoje poročilo zastopnik centrale tov. Golob, ki je v svojem govoru pojasnil položaj delavstva po svetu. Prav izrazil je nakazal, na kako visoki stopnji je delavstvo v Ameriki in Angliji, nasprotno pa v Rusiji, Japonski in Kitajski. Pojasnil je tudi položaj delavca v Nemčiji. S tem je pokazal razliko delavskega življenja pri nas in drugod. Že ob nastanku države so se pojavile razne strokovne organizacije, ki pa so imele cilj samo v tem, da so se z različnimi pretvezami držali na oblasti njihovi voditelji in izkoriščali delavstvo. Posrečilo se jim je tudi vtihotapati se v katoliške organizacije in jih čisto spraviti pod svoj vpliv. Seveda s hotenjem iste. Zaradi tega se je ustanovila ZZZD, ki hoče na temeljih papeških okrožnic ustvariti nov družabni red po stanovski zamisli in v svoji sredi združiti

vse katoliške in narodno čuteče delavstvo. Za svoje izvajanje je bil nagrajen z bur-nim aplavzom.

Nato je spregovoril duh. vodja č. g. Tavčar, ki nam je pojasnil, proti komu je namreč najbolj potreben naš boj. Poudarjal je, da moramo v tej ZZZD združiti vse delavstvo, da bo naslov odgovarjal stvarnosti.

V imenu kamniškega okrožja ZZZD je pozdravil občni zbor tov. Pirnat, želeč, da se naše delo čim bolj poglobi.

Nato so bile volitve novega odbora, ki pa se bistveno ni skoro nič spremenil. Ponovno izvoljeni predsednik tov. Veider se je staremu odboru iskreno zahvalil za njegovo delovanje, poudarjajoč, da tudi novi odbor še z večjo borbenostjo in doslednostjo nadaljuje započeto delo za dobro slo. katoliške narodne skupnosti.

Pri slučajnostih je spregovoril še predsednik »Delavske stavbne zadruga Jarše« tov. Rihtar Stane in izjavil, da ni nobene

Svet v frontah

ANGLIJA - FRANCIJA - NEMČIJA

Na zahodni fronti na suhem ni bilo nič novega. Zračna delavnost se je razgibala, ko so nemška letala v večjih skupinah napadala angleške in nevtralne trgovske ladje na Severnem morju in ob vzhodni obali Anglije in Škotske. Pri tej priložnosti je prišlo tudi do manjših bojov v zraku. Na morju je nemško okrožje spet potopilo nekaj angleških, še več pa nevtralnih trgovskih ladij, ki so riskirale, da plujejo brez kritja vojnih ladij.

FINSKA - RUSIJA

Sovjetska ofenziva na finske utrjene črte traja z nezmanjšano silo. Sovjeti so očitno odločeni, da prebijajo tako imenovano »Mannerheimovo« utrjeno črto in da od vzhoda sem presekaajo Finsko na dvoje. Čeprav so Sovjeti na enem mestu že vdrli v Mannerheimovo črto, so jih Finci še mogli vreči ven. Tudi na drugih odsekih se Finci zmagovito upirajo ter odbijajo Sovjete z velikimi izgubami. Inozemski opazovalci pravijo, da je junaštvo Fincev nadčloveško, toda vsi pristavljajo, da bo morala pomoč iz tujine hitro priti, če ne, bodo Finci pred toliko premočjo omagali.

BLIŽNJI VZHOD

Anglija in Francija imata veliko pol milijona mož močno armado pripravljeno v Siriji, to je na meji Turčije ter v Egiptu. Poveljnik te vzhodne armade je francoski general Weygand, ki je inspicial to armado, šel na ogledno potovanje v Turčijo, kjer je inspicial turško armado ter v Egiptu pregledal tamšnjo angleško armado. Iz vsega tega bi sklepali, da imata Anglija in Francija s to armado neke posebne namene. Eni pravijo, da sta jo pripravili za to, če bi Sovjeti in Nemci skušali napasti kakšno balkansko državo ali pa Turčijo, drugi pa trdijo, da bosta Anglija in Francija sami v kratkem napadli Sovjetijo v Kavkazu, da zasedeta petrolejske vrelce.

zapreke več, da ista ne bi začela s svojim poslovanjem, samo da se spremenijo vremenske neugodnosti.

Novi odbor si je nadel nalogo, da vse delavstvo, ki so ga doslej izkoriščale vsakovrstne pobarvane frakcije, ki pa so doživele polom v svojem nesmotrnem delu, da to delavstvo, ki tava zdaj kot čreda brez pastirja, združi in privede pod edino varno, trdno in na poštenosti temelječo zgradbo ZZZD.

Tržič

Vabimo vse člane in prijatelje našega pokreta na občni zbor podružnice ZZZD v Tržiču, ki bo v ponedeljek dne 19. t. m. ob 20. uri v dvorani Rokodelskega doma.

Grize pri Celju

Naša podružnica sklicuje za nedeljo dne 18. t. m. širši članski sestanek in zato pozivamo vse naše člane in prijatelje, da se tega sestanka udeležijo v čim večjem številu.

Podrobnejše bo razvidno iz lepakov.

SOVJETSKA RUSIJA

Neuspeli sovjetske vojske na Finskem so povzročili v Sovjetski Rusiji notranje pretrese in hočejo sovjeti svojo politiko sedaj preosnovati. Zato sta bili postavljeni dve komisiji, ki naj pripravita nove ukrepe.

Program komisije za notranjo politiko obsega:

1. Obsežno popuščanje v kmečkem vprašanju. Kolhozi naj dobe večjo posamično avtonomijo. Kmetje bodo smeli odslaj več delovnega časa posvetiti za lastne potrebe. Kolhozi bodo lahko redili živine, kolikor je bodo hoteli in bodo lahko živino ter pridelke prodajali svobodno. Ta sklep pomeni važno spremembo dosedanjega gospodarskega reda v Rusiji.

2. Vlogo komunističnih celic po tovarnah je treba zmanjšati. Delavski odbori po tovarnah bodo dobili večjo svobodo.

Zunanje politična komisija je sklenila predlagati naslednje sklepe:

1. Rusija se za zdaj odreče vsaki vojaški akciji na bližnjem Vzhodu in v Aziji.

2. Pod nobenim pogojem ne bo sklenila vojaške zveze z Nemčijo, da se izogne vojni z Anglijo in Francijo.

3. Razširila pa bo gospodarsko sodelovanje z Nemčijo, hkratu pa na najmanjše možno število zmanjšala število nemških strokovnjakov in tehnikov, ki bodo smeli v Rusijo samo v izrednih primerih.

4. Začela bo z obsežno propagando po tujem tisku, da dokaže, da Sovjetska Rusija ne misli postati politični in vojaški privesek Nemčije.

AMERIKA

Združene države Severne Amerike so započele pobudo, ki ima za cilj, da bi se čimprej spet vzpostavil mir. V Evropo pride na obisk ameriški državnik Summer Welles, ki bo obiskal vse velesile ter se osebno informiral, pod kakšnimi pogoji bi bile pripravljene skleniti mir. Amerika hoče na podlagi teh informacij potem začeti svoje mirovno delo.

DOMAČE NOVICE

MINISTER DR. KREK O PREUREDITVI DRŽAVE

V nedeljo je bil na Jesenicah veliki shod ministra dr. M. Kreka.

G. minister je v dveurnem govoru prepričevalno pojasnjeval notranji in zunanji politični položaj.

Govoril je o današnjem stanju naše notranje in zunanje politike in opozoril vse somišljenike, naj ne nasedajo izmišljenim in zlobnim vestem, ki se že nekaj mesecev neprenehoma širijo iz znane levičarske kuhinje v Belgradu. Te vesti imajo očitno edini namen, da zanesejo v kroge JRZ zmedenost in vnemirjenost. Nam pa jedanes tudi v notranji politiki treba mirne razsodnosti in hladnokrvnosti, ne pa zastrupljanja in nervoze, kajti neobhodno potrebno je, da vsa odprta vprašanja naše notranje politike čimprej spravimo s sveta.

Govoreč o političnih strankah je g. minister posebej poudaril, da ni govora o kakem razpadanju JRZ. Ta stranka se pošteno in odkritosrečno trudi, da čim bolj razširi krog svojih pristašev in okrepi svoj politični položaj. V znani svoji resoluciji, ki jo je bil sklenil glavni odbor JRZ v Belgradu in bo zdaj potrdil banovinski odbor v Novem Sadu, je stranka jasno in odločno izpovedala svoj državopolitični program. Ta program je v tem, da se najprej uredi vsa država v smislu, kakor se je to zgodilo s Hrvatsko in da potem takoj gremo na volitve. S to izpovedjo je stranka dobila novega zaupanja in novih simpatij med ljudstvom.

Vlada je končala in podpisala volivni zakon. Zdjaj je na dnevnem redu zakonski predlog o zborovanjih in političnih društvih, s čimer se bo uredilo tudi vprašanje političnih strank. Ta predlog do sedaj še ni bil predmet vladnih posvetovanj, a se bo to zgodilo prav kmalu.

O zunanji politiki je g. minister izjavil, da naša država zdaj varno plava v vodah miru in nevtralnosti, kakor je to dokazal nedavni sestanek držav Balkanskega sporazuma v Belgradu. Ni fraza, temveč globoko prepričanje, da bo naša država pod modrim vodstvom kneza namestnika ostala v teh vodah vse do konca. Mir na znotraj in mir na zunan, to je naše geslo.

Po njegovem govoru se mu je zahvalil predsednik ZZZD tov. Smolej za njegovo dosedanje neumorno delo in mu izročil resolucijo, v kateri so izražene želje in prošnje jeseniškega delavstva.

PROTI »BELI KUGI«

Zagrebaški nadškof dr. Alojzij Stepinac je poslal vsem svojim duhovnikom posebno poslanico, v kateri jih prosi, naj store vse, da se bo na Hrvaškem zajezil val tako imenovane »bele kuge«, to je moritev otrok pred rojstvom. Kmalu nato se je nadškof obrnil s podobnim pismom tudi na vse hrvaške zdravnike. Sedaj se je oglašil vseučiliški profesor dr. Edo Lovrič, ki se pridružuje pobudi nadškofa in ugotavlja, da je »bela kuga« dobila na Hrvaškem že veliko pristašev, zlasti v Sre-mu in Slavoniji. V korist hrvaškega naroda bi bilo, če se ta izpodjedajoča bolezen zatire in da se s tem reši moralno zdravje ljudstva.

Rov se je zasul

Roman.

(Nadaljevanje.)

(6)

»Gospod Trdin, poglejte, kaj sva našla,« je zaklical Jože.

Inženir ni razumel ničesar, radi šuma, ki je bil okoli tovarne; videl je le, da mu Jože nekaj kaže. Kakor nadležna misel mu je bila izginila denarnica; takoj je naredil vez med dvema čudoma: njegova izgubljena denarnica in podobna denarnica, ki mu jo prinašajo, našli pa so jo nedaleč od tod.

Kakor če bi šla njegova misel pred njim, je šel inženir naprej s sklonjeno glavo proti Jožetu in Poljancu. Njegove oči so bile kakor združene po črni črti: guba pod zaskrbljenim čelom. Zasenčil si je oči z roko, kajti bleščeče sonce ga je oviralo, da ni videl, če je predmet, ki mu ga nudi, res njegov. To mu še ni rešilo uganke, ki je takoj vstala na mestu prejšnjega strahu.

»Odkod je ta denarnica?« je zaklical.

»Veste, gospod Trdin, tamkajle v jarku sva jo dobila.«

»To je naravno izginula denarnica.«

Ko je spoznal Poljanca, je inženir presenečeno rekel:

»Kako, kako pa, da ste tu? Niste v rovu?«

»Zamudil sem vhod, gospod Trdin. Moja krivda je to... In moj kašel, ki me je oviral pri delu.«

Inženir ni videl drugega kot najdeno denarnico in predvsem mu je še šlo za vsebino, ki je brez dvoma ne bo več našel... kajti tu je tatvina... To je bilo dovolj jasno.

V denarnici so bili pač veliki listi z imeni in številkami, bili so listki za plače. Toda inženir je zadržal bolesten krik, postal je blede, stisnil je zobe — se obrnil. Nič drugega ni bilo v njej, kot ti papirji, dvojnate strani seznamov.

Jože in Poljanec sta razumela in sta ostala na mestu nepremično in tiho.

»Ne vem, kaj početi,« je rekel inženir, še vedno obrnjen proti jarku in je gledal v daljavo.

»V jutranji megli, ko sem stopil iz svojega voza, sem nosil tri denarnice kakor vsak dan... Dobro vem, da mi je radi dežja na podnožniku spodrsnilo... Da bi jo takrat zgubil?... In jo je kedo pobral... in izpraznil! Ah... Kolar je šel z menoj. Ničesar ni imel... Ali je ne bi videl na tleh pred mojo pisarno? Da bi jo že ukradli?«

Na tem zdvojenem obrazu, v teh obupanih očeh, na teh stisnjenih ustnicah, na tem zgubanem čelu sta Jože in njegov prijatelj spoznala vse, česar inženir ni hotel reči, ni mislil reči, on, ki je bil navajen, da je vse uredil sam, da je vse razvozlat sam, vse odločil sam... Ni se treba vznemirjati. Pa vendar?!

»Vidva, moja prijatelja, ne govorita ničesar, razen, ko bom vaju pooblastil.«

Ti trenutki, ki so jih skupaj preživeli, so se vtisnili v srca teh dveh mladih. Moreča skrb, inženirjeva muka, to ni šlo več skupaj z nasiljem, ki sta ga bila imela. Da je tat v eni izmed skupin?... V eni izmed pisarn?... Da bi inženir ne bil dovolj previden? Ni mogoče misliti na vse to... Kako je to žalostno!

Plače so že bile overovljene. Plačnik je že poznal tatvino, toda ni rekel ničesar o odkritju denarnice; ni hče ni vedel, kaj se bo s stvarjo še zgodilo. Jože in njegov prijatelj sta si mislila, da je inženir zopet našel denar... ali bolje, da ga sploh izgubil ni, da ga je pač vsled nepazljivosti zjutraj pustil doma... Inženirjev obraz ni razodeval ničesar, zopet ga je krila maska mirnosti, nepristranske pravične strogosti.

Nedelja je bila dan brez oblaka. Poljanec ni šel v soboto k rudarjem, ko so prišli iz rova. Čemu neki kljubovati roganju... razgovorom med Tišlerjem in Jožetovim očetom... Saj bo še v ponedeljek čas.

Dnevi, ko je Poljanec pozabil svojo nesrečo in te, ki so mu bili sovražni, so bili tako maloštevilni in zdelo se je, da vedno tako kratki, da so bili kakor smejoči se potniki, ki gredo mirno v soncu po zaprašenih cestih.

Popoldan, ki ga je preživel z Jožetom in drugimi

žosisti v neizmerni naravi, je bil razodetje za mladega bolnika in tudi za njegovega prijatelja.

»Je nekaj na njem,« si je pravil Jože, »kar moram uganiti, s tem ga bom priklenil, s tem dvignil. To je tista potreba pomoči, ta klic po bratstvu, ki ga ima vsak delavec in ki je močnejša v tem, bolj bojazljiva, ker so prsa slaba in srce osamljeno.«

V jasnem večeru, sede na pragu svoje prazne hiše, poleg njega Jože, ki je govoril o velikih gorah, je neko noč Peter vzel harmoniko, ki je bila leta in leta zapuščena že od očeta in še dalje od njega samega. Meh iz rdečega usnja je še dobro vlekel zrak in izoblikovale so se melodije redkih večerov, ko je mati ves dan prala, sušila, pospravljala belo perilo, dela rož na mizo, ali, ko je oče prinesel denar in se je lepo pogovarjal. Zategle melodije, ki jih je drugače igral Petrov oče, so služile ta večer, da pojo v lepem popoldnevu te nedelje.

»Nikdar mi nisi rekel, da tako dobro igraš harmoniko,« je rekel Jože. »Harmonikar v naši veseli žosistovski skupini, kaj, to bi bilo! Sam dobro vidiš, da si ustvarjen za nas in mi za te!«

Poljanec ni ničesar odgovoril. Neko veselje ga je sililo, da bi se zaupal svojemu prijatelju, toda rekel ni ničesar. Samo godalo je pelo počasneje, bolj žalostno, kakor da bi hotelo reči: »Poljanec — žosist, to ne bo šlo brez boja in boj se je že začel z močnim Tišlerjem in navdušenim Jožetom.«

Akordi so se zadevali in rdeče godalo je govorilo na svoj način o predmetu, ki si ga dobri Pero ni upal omejiti.

Godba je šla proti Jožetu, ki je bil ves zamišljen, ker Poljanec ni odgovoril. Širila se je, kakor da bi hotela pritegniti vso cesto za pričo, da Peter na zemlji sam želi le eno, rabi le eno: resnične tovariše, resničnega prijatelja, dobrote in ljubezni.

Harmonika se je smejala, poskakovala. Jože je sanjaje kadil in v višini so bile zvezde, kakor da drhte od veselja. Po cesti je šel gologlav deček, šel je počasi, tiho, da bi poslušal... Potem pa je bilo zopet vse tiho okoli melodije, ki je zazibovala duši dveh prijateljev. (Dalje prih.)